

A KAP FINANSZÍROZÁSA: TÉNYEK ÉS SZÁMADATOK

A közös agrárpolitika finanszírozását hagyományosan egyetlen alap, az Európai Mezőgazdasági Orientációs és Garanciaalap (EMOGA) biztosította, melyet 2007. január 1-jén az Európai Mezőgazdasági Garanciaalap (EMGA) és az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap (EMVA) váltott fel. A 2023–2027-es időszakra szóló KAP-rendelet új teljesítési modellt (stratégiai tervet) vezet be valamennyi KAP-kiadásra vonatkozóan.

JOGALAP

- Az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 40. cikkének (3) bekezdése;
- az [\(EU, Euratom\) 2020/2093 rendelet](#) (2020. december 17.) a 2021–2027-es időszakra vonatkozó többéves pénzügyi keretről;
- az Európai Parlament és a Tanács [\(EU\) 2021/2115 rendelete](#) (2021. december 2.) a közös agrárpolitika keretében a tagállamok által elkészítendő stratégiai tervhez (KAP stratégiai terv) nyújtott, az Európai Mezőgazdasági Garanciaalap (EMGA) és az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap (EMVA) által finanszírozott támogatásra vonatkozó szabályok megállapításáról, valamint az 1305/2013/EU és az 1307/2013/EU rendelet hatályon kívül helyezéséről;
- az Európai Parlament és a Tanács [\(EU\) 2021/2116 rendelete](#) (2021. december 2.) a közös agrárpolitika finanszírozásáról, irányításáról és monitoringjáról, valamint az 1306/2013/EU rendelet hatályon kívül helyezéséről;
- az Európai Parlament és a Tanács [\(EU\) 2021/2117 rendelete](#) (2021. december 2.) a mezőgazdasági termékpiacok közös szervezésének létrehozásáról szóló 1308/2013/EU rendelet, a mezőgazdasági termékek és az élelmiszerek minőségrendszereiről szóló 1151/2012/EU rendelet, az ízesített borászati termékek meghatározásáról, megnevezéséről, kisereléséről, jelöléséről és földrajzi árujelzőinek oltalmáról szóló 251/2014/EU rendelet és az Unió legkülső régiói részére egyedi mezőgazdasági intézkedések megállapításáról szóló 228/2013/EU rendelet módosításáról.

A MEZŐGAZDASÁGI PÉNZÜGYI KERET ALAKULÁSA

Az 1962 januárjában létrehozott közös agrárpolitika (KAP) az EMOGA köré szerveződött. Az alapot 1964-ben két részlegre osztották, a Garanciarészlegre és az Orientációs Részlegre, amelyek eltérő szabályok szerint működtek.

1988 óta az alapokra szigorú költségvetési fegyelmet alkalmaznak az első intézményközi megállapodás bevezetésével, amely az 1988–1992 közötti időszakra vonatkozó pénzügyi tervet tartalmazta.

A 2007–2013-as többéves pénzügyi keretet 2006-ban hagyták jóvá (1.4.3.). Az 1290/2005/EK rendelet két európai mezőgazdasági alapot hozott létre a KAP finanszírozására: az Európai Mezőgazdasági Garanciaalapot (EMGA) és az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapot (EMVA). Az EMGA (a KAP első pillére) finanszírozza a mezőgazdasági termelőknek nyújtott közvetlen kifizetésekhez kapcsolódó valamennyi kiadást (3.2.8.) és a piachoz kapcsolódó összes kiadást (3.2.4.). Az 1698/2005/EK rendelet határozza meg az EMVA pénzügyi és programozási sajátosságait (a KAP második pillére) (3.2.9.). Az EMVA társfinanszírozza a mezőgazdasági és erdőgazdálkodási ágazat versenyképességének javítását, a mezőgazdasági-környezetvédelmi intézkedéseket, a vidéki élet minőségének javítását, a vidéki gazdaság diverzifikációjának támogatását és a helyi kapacitások létrehozását (LEADER kezdeményezés). Az EUMSZ (3.2.1.) értelmében a két költségvetési hatóság (a Parlament és a Tanács) közösen határoz az összes mezőgazdasági kiadásról.

A 2014–2020-as többéves pénzügyi keretet 2013-ban hagyták jóvá. Az [1311/2013/EU, Euratom rendelet](#) meghatározta a 2014–2020-as időszakra vonatkozó mezőgazdasági kiadásokat, amelyek 408 313 milliárd EUR-t tettek ki (71,3% a közvetlen kifizetésekre, 24,4% a vidékfejlesztésre és 4,3% a piaci intézkedésekre).

2020 decemberében a társjogalkotók jóváhagyták a 2021–2027-es időszakra vonatkozó többéves pénzügyi keretről szóló [\(EU, Euratom\) 2020/2093 rendeletet](#). Ennek eredményeként 2021. január 1-jétől (folyó árakon) 378 532,3 millió EUR áll a KAP kedvezményezettjei rendelkezésére, ami a teljes uniós költségvetés 31%-át teszi ki (lásd az alábbi táblázatot). A KAP vidékfejlesztési intézkedései részesülnek a Next Generation EU (NGEU) program kiegészítő forrásaiból a Covid19-válságot követő gazdasági és társadalmi helyreállítás finanszírozására (8 070,5 millió EUR). A 2021–2027 közötti időszakra vonatkozó KAP-kötelezettségvállalások teljes összegét ezért 386 602,8 millió EUR-ban rögzítették.

EU-27 KAP KÖLTSÉGVETÉS (kötelezettségvállalási előirányzatok – millió EUR folyó árakon)	(A) 2021-es év	(B) Többéves pénzügyi keret 2021–2027 (többéves pénzügyi keret)	% (B)
(1) A KAP 1. PILLÉRE Közvetlen kifizetések és agrárpiaci intézkedések	40 368,0	290 534,0	76,8%
(2) A KAP 2. PILLÉRE			

(2a) A KAP vidékfejlesztési intézkedései	15 345,0	87 998,3	23,2%
(2b) Kiegészítő vidékfejlesztési intézkedések az NGEU keretében (ideiglenes helyreállítási eszköz)	2 387,7	8 070,5	---
(3) A 2021–2027-es KAP összesen, EU-27 [(1)+(2a)]	55 713,0	378 532,3	100%
(4) AZ EU ÖSSZES KÖTELEZETTSÉGVÁLLALÁSI ELŐIRÁNYZATA	168 496,0	1 221 719,5	---
(5) A KAP %-a [(3)/(4)]	33,1%	31,0%	---
(6) KAP ÖSSZESEN: 2021–2027-ES TÖBBÉVES PÉNZÜGYI KERET + NGEU 2021–2022 [(1)+(2a)+(2b)]	58 100,7	386 602,8	---
(7) 2021–2027-ES TÖBBÉVES PÉNZÜGYI KERET + NGEU 2021–2022	333 108,9	1 642 788,7	---
(8) A KAP %-a [(5)/(6)]	17,4%	23,5%	---

A 2021-es pénzügyi évben – amint azt az alábbi táblázat mutatja – az 1. pillér kiadásainak 93%-a (a 2021-re vonatkozóan közzétett legfrissebb pénzügyi jelentés szerint 40,77 milliárd EUR) a mezőgazdasági termelőknek nyújtott közvetlen támogatást (37,87 milliárd EUR) tette ki. A KAP első számú kedvezményezettje Franciaország volt (17,1%), majd Spanyolország (12,5%), Németország (11,2 %) és Olaszország (10,5%) következett. Az EMVA esetében Franciaország és Olaszország a legnagyobb kedvezményezett (13,1%, illetve 10,1%), ezt követi Németország (9,3%) és Románia (8,3%).

TÁBLÁZAT: KAP-KIADÁSOK TAGÁLLAMONKÉNT (EU-27, 2021)

Tagállam	Tagállamonkénti megoszlás Közvetlen támogatások/piaci és egyéb intézkedések 2021 /vidékfejlesztés 2021 (millió EUR)			
	a) Közvetlen támogatások (Első pillér – EMGA)	b) Összesen Első pillér – EMGA (az a) pont is)	c) Összesen EMVA (2. pillér)	(b+c) a teljes uniós összeg %-ában
BE	498,6	557,3	83,2	1,17%
BG	843,2	867,9	354,6	2,25%
HR	347,7	360,7	382,1	1,36%
CZ	852,3	869,4	357,1	2,25%
DK	798,5	808,2	116,7	1,7%
DE	4 615,1	4 739,8	1 354,0	11,2%
EE	165,4	167,1	91,6	0,47%
EL	1 990,9	2 232,6	635,8	5,3%

ES	5 055,0	5 666,8	1 149,3	12,5%
FR	6 807,7	7 372,2	1 913,1	17,1%
IE	1 180,7	1 190,6	343,3	2,8%
IT	3 552,3	4 241,7	1 470,8	10,5%
CY	47,3	52,71	22,2	0,14%
LV	294,7	297,1	124,0	0,77%
LT	510,2	514,7	188,9	1,3%
LU	34,3	34,9	15,41	0,1%
HU	1 276,6	1 310,4	576,5	3,5%
MT	5,1	5,2	14,9	0,04%
NL	651,3	703,1	163,1	1,6%
AT	683,3	707,3	580,7	2,37%
PL	3 319,7	3 351,3	1419	8,8%
PT	756,4	8 60,9	393,7	2,3%
RO	1 885,2	1 953,0	1 215,1	5,8%
SI	132,5	139,5	119,1	0,5%
SK	384,7	395,8	138,9	1,0%
FI	517,3	526,0	388,3	1,7%
SE	673,0	686,3	319,7	1,85%
EU	0,0	164,2	0,0	0,3%
EU-27	37 878,8	40 776,5	14566,4	—

Források: Európai Bizottság, 15. pénzügyi jelentés az EMGA-ról és az EMVA-ról a 2021-es pénzügyi évre vonatkozóan.

2021 decemberében a Parlament és a Tanács három jogalkotási javaslatot fogadott el a 2023–2027-es KAP-ról. Az [\(EU\) 2021/2115 rendelet](#), az [\(EU\) 2021/2116 rendelet](#) és az [\(EU\) 2021/2117 rendelet](#) az egyes tagállamok által kidolgozandó nemzeti stratégiai terveken alapuló új teljesítési modellt vezetett be a KAP finanszírozására vonatkozóan. Az új KAP-jogszabályok a teljesítményre és az eredményekre összpontosítanak, és testre szabott megközelítést alkalmaznak, amely nagyobb rugalmasságot biztosít a tagállamok számára a szakpolitika helyi szintű alkalmazásához. Az alábbi táblázatban a két alap keretében a tervekben meghatározott tervezett közkiadások elkülönített finanszírozása látható.

TÁBLÁZAT: AZ EMGA ÉS AZ EMVA KERETÉBEN TERVEZETT ÖSSZES KÖZKIADÁS MEGOSZLÁSA A 2023–2027-ES KAP-RENDELET SZERINT.

A BEAVATKOZÁS TÍPUSA	Uniós hozzájárulás (EUR)	Nemzeti társfinanszírozás*	Összes közkiadás (uniós és nemzeti társfinanszírozás)	Az összes közkiadás %-os arányában
Támogatás az Európai Mezőgazdasági Alapon (EMGA) keresztül				
BISS – A fenntarthatóságot elősegítő, alapszintű	96 697 483 142	nem alkalmazható	96 697 483 142	21%

Jövedelemtámogatás (21–28. cikk)				
CIS – Termeléstől függő jövedelemtámogatás (32–35. cikk)	23 030 903 969		23 030 903 969	97%
CIS-YF – Fiatal mezőgazdasági termelők részére nyújtott kiegészítő jövedelemtámogatás (30. cikk)	3 407 403 394		3 407 403 394	1%
CRISS – A fenntarthatóságot elősegítő, átcsoportosítással nyújtható kiegészítő jövedelemtámogatás (29. cikk)	20 094 247 101		20 094 247 101	7%
Ökorendszer – Az éghajlattal, a környezetvédelemmel és az állatjóléttel kapcsolatos rendszerek (31. cikk)	44 712 639 715		44 712 639 715	15%
Gyapot – A gyapotra vonatkozó terményspecifikus támogatás (36–41. cikk)	1 232 110 245		1 232 110 245	0,4%
Közvetlen kifizetések összesen – EMGA**	189 109 706 310	nem alkalmazható	189 109 706 310	62%
Méhészet (54–56. cikk)	285 607 172	324 387 287	609 994 458	0,2%
Olívaolaj- és étkezési olajbogyó-ágazat (63–65. cikk)	218 729 300		218 729 300	0,07%
Borágazat (57–60. cikk)	4 142 887 347		4 142 887 347	1%
Komlóágazat (61–62. cikk)	10 940 000	nem alkalmazható	10 940 000	0,004%
Gyümölcs- és zöldségágazat (49–53. cikk)	4 142 887 347		4 142 887 347	1%
Egyéb ágazatok (66–68. cikk)	110 171 983		110 171 983	0,04%
Ágazati támogatás összesen – EMGA (szintén 42–48. cikk)	8 915 271 473	324 387 287	9 239 658 760	3%
Támogatás az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból (EMVA) AECC – környezetvédelmi/éghajlati/állatjóléti célok (70. cikk)	20 289 987 423	12 922 384 337	33 212 371 760	11%
ANC – hátrányos természeti adottságú területek (71. cikk)	10 598 347 767	8 117 856 724	18 716 204 491	6%
ASD – specifikus hátrányokkal küzdő területek (72. cikk)	501 286 959	329 170 180	830 457 139	0,3%
INV – beruházások (73. és 74. cikk)	18 433 062 578	12 945 827 183	31 378 889 761	10%

INSTAL – a mezőgazdasági termelők és az induló vállalkozások tevékenységének megkezdése (75. cikk)	3 411 775 402	1 763 146 568	5 174 921 970	2%
RISK – kockázatkezelési eszközök (76. cikk)	2 731 774 898	1 859 749 688	4 591 524 586	1%
COOP – együttműködés (77. cikk)	7 033 768 843	4 125 997 116	11 159 765 960	4%
KNOW – tudás és tájékoztatás (78. cikk)	1 134 104 929	939 153 317	2 073 258 246	0,7%
Technikai segítségnyújtás***	1 864 585 916	nem alkalmazható	1 864 585 916	0,6%
Az EMVA-n keresztül nyújtott támogatás összesen Vidékfejlesztés	65 998 694 714	43 003 285 120	109 001 979 835	35%
A KAP tervezett kiadásai összesen	264 023 672 497	173 327 672 407	437 351 344 904	

Forrás: Európai Bizottság, 28 jóváhagyott KAP stratégiai terv (2023–2027), 2023. június

* A nemzeti hozzájárulás vagy társfinanszírozás nem foglalja magában a KAP stratégiai tervről szóló rendelet 146. cikkében említett kiegészítő nemzeti finanszírozást. Az 1308/2013/EU rendelet szerinti támogatásra vonatkozó kifizetések nem szerepelnek a KAP stratégiai tervről szóló rendeletben. Az alapok közötti átcsoportosítások szerepelnek benne.

** Közvetlen kifizetések: Ami a KAP stratégiai tervről szóló rendelet kiigazított (a teljes összeg tartalmazza a csökkentés eredményeképpen keletkező becsült összeget) V. mellékletét illeti, ahol a tagállamok így döntöttek, a teljes összeg magában foglalja a mezőgazdasági termelőknek nyújtott összegek felső határértékéből eredő becsült összeget, így a közvetlen kifizetések keretében történő összes beavatkozás tervezett összege meghaladja a KAP stratégiai tervről szóló rendelet V. mellékletében meghatározott összeget, így a különbség megfelel a felső határértéknek; a gyapottámogatásokat nem intervencióként tervezik, és elosztásukat a KAP stratégiai tervről szóló rendelet VIII. melléklete határozza meg.

*** Vidékfejlesztés: a nemzeti alapokból finanszírozott technikai segítségnyújtás nem tartozik ide; a korai nyugdíjba vonulási kifizetések – amely a 2007–2013-as időszak egyik intézkedése, 15 évre szóló maximális kifizetésekkel (összesen mintegy 5 millió EUR, ebből 2 millió EUR az EMVA-ból finanszírozva) – nem tartoznak ide.

AZ EURÓPAI PARLAMENT SZEREPE

Az 1988., 1993., 1999. és 2006. évi intézményközi megállapodások lehetővé tették a Parlament számára, hogy valamelyest növelje befolyását a kötelező kiadások terén. 2009-ben a [Lisszaboni Szerződés](#) hatálybalépésével a Parlament ugyanolyan súllyal vesz részt az uniós költségvetés egészének elfogadásában, mint a Tanács. A 2014–2020 közötti időszakra vonatkozó pénzügyi keretről

folyó hosszú tárgyalások 2013 júniusában politikai megállapodáshoz vezettek. A Parlament nagyobb rugalmasságot biztosított a költségvetési fejezetek kezelésében, megerősítette a költségvetés egységességét, biztosította, hogy a tagállamok azonnal felhasználhassák a 2013. évi költségvetésből fennmaradó előirányzatokat, és növelte az 1. fejezetben (versenyképesség) elkülönített előirányzatokat (az Európai Parlament [2013. november 19-i álláspontja](#) és az Európai Parlament [2013. november 19-i határozata](#)). A Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Bizottság a maga részéről a 2013. szeptemberi legutóbbi háromoldalú egyeztetést követően javította az új KAP egyes pénzügyi vonatkozásait.

A 2020 utáni időszakra szóló többéves pénzügyi keretre vonatkozó első javaslatot 2018. május 2-án ismertették. E hosszú távú költségvetési tervezetet 2020 májusában a Next Generation EU terv által megerősített második javaslat váltotta fel annak biztosítása érdekében, hogy az uniós alapok jobban hozzá tudjanak járulni a Covid19-világjárvány okozta gazdasági és társadalmi károk helyreállításához. A Parlament [2018. november 14-i](#), [2020. július 23-i](#) és [2020. december 17-i](#) állásfoglalásaiban fogadta el álláspontját.

A költségvetési hatóság két ága közötti hosszadalmas tárgyalási folyamatot követően 2020. december 17-én született megállapodás.

2021 júniusában a Bizottság közleményt adott ki „Hosszú távú jövőkép az EU vidéki területei számára” címmel, amely a vidéki területek előtt álló kihívásokat helyezte az uniós stratégiák középpontjába. A Parlament 2022. december 13-án [állásfoglalást](#) fogadott el „Hosszú távú jövőkép az EU vidéki területei számára – Az erősebb, összekapcsolt, reziliens és virágzó vidéki területek 2040-ig történő megvalósítása felé” címmel. Az állásfoglalás elismeri, hogy a vidéki területek kulcsszerepet játszanak a társadalmi, gazdasági és környezeti kihívások kezelésében, támogatja a Vidékfejlesztési Paktum kidolgozását, hangsúlyozza a vidéki térségekre gyakorolt hatások vizsgálatát célzó mechanizmusok fontosságát, és hangsúlyozza, hogy szükség van az e területekre vonatkozó uniós finanszírozási eszközök közötti szinergiákra és koordinációra.

Vera Milicevic
12/2023

